

Sosyal Problem Çözme Beceri Eğitiminin Annelerin Sosyal Problem Çözme ve Çocuk İlişisine Etkisi¹

The Effect of Social Problem Solving Skills Training on the Mothers' Social Problem-Solving and Child Relation

Kader CARTILLI² ve Ahmet BEDEL³

Öz: Bu araştırmanın amacı, sosyal problem çözme beceri eğitiminin annelerin sosyal problem çözme ve anne çocuk ilişkisi düzeylerine etkisini incelemektir. Araştırmada ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmış olup, deneme grubunda 18, kontrol grubunda 18 denek yer almıştır. Verilerin toplanmasında Sosyal Problem Çözme Envanteri ve Çocuk Anababa İlişki Ölçeği kullanılmıştır. Deneme grubuna sekiz haftalık sosyal problem çözme beceri eğitimi uygulanmıştır. Kontrol grubu ile herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Deneklerin ön test son test puan farklarının anlamlılığı Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, sosyal problem çözme beceri eğitiminin, deneme grubunda yer alan annelerin sosyal problem çözme ve anne çocuk ilişki düzeylerinin artmasında, anlamlı düzeyde etkisinin olduğunu göstermiştir. Bu çalışmanın sonuçları, sosyal beceri eğitimi programının, annelerin sosyal problem çözme becerilerini arttırmada ve çocuklarıyla ilişkilerini güçlendirmede önleyici rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Araştırma bulgularına dayalı olarak, yorumlarda bulunulup, uygulamaya ve araştırmaya yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: sosyal problem çözme beceri eğitimi, sosyal problem çözme düzeyi, anne çocuk ilişki düzeyi

Abstract: The purpose of the present study was to examine the effects of social problem solving skills training on mothers' problem solving levels and the mother - child relationship level. Within the scope of the study, pretest - posttest control group testing pattern was used and the test and control groups consisted of 18 subjects each. For data collection, the Social Problem Solving Inventory and the Child - Parent Relationship Scale were used. The test group was subjected to an 8-week social problem solving skills training. The control group on the other hand was not subjected to any application. Significance of the differences in subjects' pretest and posttest scores was analyzed through Mann Whitney U test. Findings of the study indicated that the social problem solving skills training had a significant effect in the increase of the problem solving and mother-child relationship levels of the mothers included in the test group. The results of this study shows that social skill training program can be used as a preventive guidance and psychological consultation service in enhancing mothers' social skills and strengthening their relations with their children. Interpretations were made on the basis of the obtained findings and proposals both for practice and further research were developed.

Keywords: social problem solving skills training, social problem solving level, mother-child relation level

Yetişkinlik döneminde yapılan evlilik ve ardından ebeveyn olmak, bireylere farklı yaşam tarzını sunar. Değişen yaşam tarzı bireyin yeni pek çok sorunla karşı karşıya kalmasına neden olur. Bu sorunlardan birisi de anne ve çocuklar arasında yaşanan ilişki sorunlarıdır. Ebeveynlik oldukça geniş kişiler arası beceri gerektirir. Bu beceriler, bireyin formal eğitim sürecinde edinebileceği beceriler değildir.

Birçok ebeveyn ana babalığı kendi anne babalarının uyguladığı şekliyle öğrenir ve farkına varmadan da bunu kendi çocuklarında uygular. Bu durum, çocuklarıyla yaşadıkları sorunlara yaklaşımlarını etkiler (Martin, Stack, Serbin ve Schwartzman, 2012). Bazı istenilen uygulamalarla birlikte, istenmeyen doğru olmayan uygulamalar da öğrenildiği şekliyle devam edilebilmektedir. Bu uygulamalar

¹ **Yazar Notu:** Yazar notu: Bu çalışma 4-6 Aralık 2014 tarihlerinde düzenlenen V. Ulusal PDR uygulama kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

² Psikolojik Danışman, Milli Eğitim Bakanlığı, Afyon, E-posta: kaderc@hotmail.com

³ Yrd. Doç. Dr. Mevlana Üniversitesi, Konya, E-posta: abedel@mevlana.edu.tr

eşler arasında da farklı tutum ve davranışların sergilenmesine neden olabilmektedir (Santrock, 2011). Çözmek zorunda olunan bu sorunlar bazen basit bazen zor olabilirken, kişiler kendini sorun yumağı haline gelmiş, hapsolmuş olarak görmeye başlarlar (Çekici, 2009). Problemi çözme sürecinde kişi yaşanmışlıkları yardımıyla daha etkili ve yeni çözüm yolları bulmaya çalışır (Korkut, 2002). Bu süreçte yaşanan sorunlara sağlıklı çözümler bulmaya çalışılmasında, aile eğitimi sertifika programlarına ve aile danışmanlığına duyulan ihtiyaç son yıllarda giderek artmıştır. Ebeveynler çocuklarıyla yaşadıkları ilişki sorunlarıyla ilgili danışma ve eğitim alma ihtiyacı talebinde bulunmaktadırlar.

Bu çalışma, böyle bir gereksinim talebini karşılamak amacıyla yapılmıştır. Annelere uygulanan sosyal problem çözme becerisi programının içeriği talepte bulunan anne grubunun sorunlarını gidermeyi amaçlamaktadır. Sosyal problem çözme kavramı, D'Zurilla ve Goldfried (1971) tarafından günlük yaşamın içerisinde sorunlu durum ile etkili başa çıkmada birey tarafından bilişsel davranışçı yöntemin uygulanması olarak tanımlanmaktadır. Kişiler arası yaşanan sorunların çözümü için D'Zurilla ve Goldfried'in (1971) geliştirdikleri sosyal problem çözme modelinde, sorun çözme yaklaşımının iki alt boyutu bulunmaktadır. Bunlar, soruna yönelim ve sorun çözme becerisidir. Soruna yönelim, olumlu ve olumsuz yönelim olarak iki bileşenle açıklanmaktadır. Olumlu yönelimin temelinde, yaşanan sorunlara yönelik olumlu düşünce yer almaktadır. Soruna olumlu yönelenler yaşanan sorunu, yaşamın doğal bir parçası olarak görmekte ve sorunu çözebilecekleri konusunda kendilerine güvenmektedirler. Başarılı sorun çözmek için zaman ve çabanın gerekli olduğuna inanmaktadırlar (D'Zurilla, Chang ve Sanna, 2003). Kendilerini sorunun çözümü konusunda yeterli olarak görmeleri, sorun çözme becerisine olumlu katkıda bulunmaktadır (Yenice, 2012). Olumsuz düşünce ise, soruna olumsuz yönelim olarak adlandırılmaktadır. Soruna olumsuz yönelim, yaşanan sorunlara yönelik işlevsel olmayan bakış açıdır. Karşılaştığı sorunlara olumsuz bakış açısı olan bireylerin sorunu bir tehdit olarak algıladıkları, sorunların çözülemeyeceğine, sorunları çözemeyeceklerine inandıkları, bu durumun günlük yaşam uyumlarını olumsuz etkilediği sonuçları elde edilmiştir (D'Zurilla ve ark. 2003; D'Zurilla ve Chang, 1995). Sorun çözme becerisi boyutunda ise, sorun çözme becerileri mantıklı, dürtüsel-dikkatsiz ve kaçınan tarz olarak sınıflandırılmaktadır. Mantıklı - akılcı problem çözme, yapıcı problem çözme becerisi olarak adlandırılmaktadır (Eskin, 2009). Dürtüsel - dikkatsiz ve kaçınan sorun çözme tarzları ise işlevsel olmayan yaklaşımlardır. Bu yaklaşımlar; düşüncesiz, dikkatsiz ve sorunun üstesinden gelmekten ondan

kaçınma (D'Zurilla, Nezu ve Maydeu-Oliveras, 2004) gibi sorun çözmeye işlevsel olmayan başa çıkma davranışlarını barındırmaktadır. Sosyal problem çözme modelinde amaç, bireylere yapıcı sorun çözme becerisini kazandırmaktır (Nezu, D'Zurilla ve Nezu, 2012).

Sorun çözme adına insanlar farklı yol izler ve bireysel farklılıktan dolayı da farklı stratejiler kullanır (Korkut, 2002). Bu durum, anne babaların çocuklarıyla kurdukları ilişkilerdeki sorunlar için de geçerlidir. Bu sorunlar yaşamın doğal bir parçasıdır. Etkileşimin var olduğu aile ortamlarında kişiler arası sorunlar kaçınılmazdır. Ebeveynlerin bu sorunlardaki yaklaşımlarının çocuğun gelişimindeki etkisi büyüktür. Annenin, özellikle boşanmış ailelerde çocuğun psikolojik uyumu üzerinde etkisinin daha fazla olduğu görülmektedir (Öngider, 2013). Değişen hayat şartlarıyla çocuğun sorumluluğunun anne ve babalar arasında paylaşılması gerekmektedir. Çocuk bakımının ebeveynlerin ortak sorumluluğu olduğu ve anneler gibi babaların da çocuk eğitimi ve bakımı gibi konularda eğitim almaları gerektiği görüşünün kabul görmesi gerektiği düşünülmektedir (Özyürek ve Tezel Şahin, 2005). Buna rağmen, geleneksel yaklaşımda anneler çocuk eğitiminde ön planda yer almaktadır.

Kişiler arası ilişkiler ailede başlar, anne-baba ile güçlü ilişkiler çocukta özdeşleşme sayesinde önemli kişilik özelliklerinin oluşmasını sağlar (Özdoğan, 2009). Çocuğun kendi kimliğinin oluşmasında ailesiyle kurulan ilişkiler önemlidir (Cüceloğlu, 2007). Anne ve babanın çocuğuna verdiği koşulsuz sevgi, empati ve hoş görü etkileşimi çocuğun iç denetimli ve bağımsız olmasını sağlar (Yeşildağ, 2010). Ailede kabul edilerek yargılanmadan büyüyen çocuk, kendini doğal görür ve kabul eder (Cüceloğlu, 2007). Kurulan sağlıklı ilişki yaşanan sorunlarda çocuklara destek olma, çocuklarla yetişkinler arasında bilgi akışı yoluyla çocukların bilişsel gelişimlerini olumlu yönde etkileyebilir (Estrada, Arsenio, Hess ve Holloway, 1987). Bu durum, çocuğun yaşadığı sorunlarda yaklaşımlarını etkiler. Probleme bakış açısında anne baba ve çocuk ilişkisinin oldukça önemli bir yeri vardır. Anne baba ve çocuk iletişimi ne kadar kuvvetliyse, iletişim ve ruh sağlığı, o oranda daha iyi olmaktadır (Kenç, 2004).

Annelere yönelik yapılan eğitim programları incelendiğine, verilen annelik eğitim programlarının annelerin benlik saygısına ve anne çocuk ilişkisine olumlu katkılarının olduğu sonucu elde edilmiştir (Çağdaş, Arslan, Erbay ve Orçan, 2010). Anne ve çocuk ilişkisini oyunla geliştirme eğitim programının annelerin çocukları ile ilişkisinin gelişimine katkısı anlamlı bulunmuştur (Akgün ve Yeşilyaprak, 2010b). Anne çocuk ilişkisinin yanı sıra Kaymak-Özmen (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda,

anne-baba eğitimi programına katılan anne-babaların çocuklarının davranış sorunlarında, anlamlı düzeyde bir azalma olmuştur. Bir başka eğitim çalışmasında ise, annelere verilen grup eğitiminin annelerin özyeterliliklerini ve çocuklarının gelişim puanlarını olumlu etkilediği görülmüştür (Elibol, Mağden ve Alpar, 2006).

Annelerin çocuklarıyla yaşadıkları ilişki durumları psikolojik danışmanların çalışma alanına girmektedir. Özellikle okullarda çalışan psikolojik danışmanlar öğrenci sayısı kadar da, onların anne babalarına rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti vermek durumundadırlar. Dolayısıyla bu araştırmadan elde edilen sonuçların, psikolojik danışmanlar için hazırlayacakları anne baba eğitimi programların içeriklerini oluşturmada yol göstermesi beklenmektedir. Bu eğitim programları, önleyici rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri kapsamında alan çalışanlarından beklenmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Sosyal Problem Çözme Beceri Eğitiminin (SPÇBE) annelerin sosyal problem çözme becerilerini ve anne çocuk ilişkilerini etkileyip etkilemediğini belirlemektir. Araştırmanın bağımsız değişkeni sosyal problem çözme beceri eğitimidir. Bağımlı değişkeni ise, sosyal problem çözme beceri ve anne çocuk ilişki düzeyleridir. Genel amaca bağlı olarak aşağıdaki denenceler sınanacaktır.

Denence 1. “Sosyal problem çözme” ön test son test fark puanları deneme grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Denence 2. “Anne çocuk ilişkisi” ön test son test fark puanları deneme grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada yarı deneysel modellerden öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır.

Gerçek deneysel modellerin gerektirdiği kontrollerin sağlanmadığı durumda yarı deneysel desenlerden yararlanılır (Karasar, 1999). Araştırmanın deseni, deneme ve kontrol gruplu öntest sontest modeli (2x2) olup, araştırmaya başlamadan önce deneme ve kontrol gruplarına ön test olarak Sosyal Problem Çözme Envanteri ve Çocuk Anababa İlişki Ölçeği uygulanmıştır. Ardından deney grubuna her biri 90 dakika olmak üzere sekiz oturum Sosyal Problem Çözme Beceri Eğitimi verilirken kontrol grubunda her hangi bir işlem yapılmamıştır. Sekiz haftanın sonunda deneme ve kontrol gruplarına son test olarak Sosyal Problem Çözme Envanteri ve Çocuk Anababa İlişki Ölçeği uygulanmıştır.

Araştırma Gruplarının Oluşturulması

Bu araştırmada yer alan denekler, 2013-2014 eğitim öğretim yılında, Afyon il merkezindeki resmi anaokulunda öğrenim gören okul öncesi eğitimi öğrencileri annelerinden gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü, 36 anneden oluşan deneme ve kontrol grubunun ön test puanları bu duruma göre oluşmuştur. Çalışmada yer alan deneme grubunun yaş ortalaması 32.77 olup, kontrol grubunun yaş ortalaması 29.88’dir. Deneklerin bir-dört tane arasında çocuğu bulunmaktadır. Grupların eğitim durumuna göre dağılımında, deneme grubunda ilkökul eğitimi alan (1), ortaokul eğitimi alan (14) ve lise eğitimi alan (3) katılımcı bulunmaktadır. Kontrol grubunda ise, ilkökul eğitimi alan (5) ve ortaokul eğitimi alan (13) katılımcı bulunmaktadır.

Deneme ve kontrol grubundaki annelerin sosyal problem çözme ve çocuk ana-baba ilişkisi ön test puanlarına göre bağımlı değişkenler açısından benzeşik olup olmadıkları Mann Whitney U Testi ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Deneme ve Kontrol Grubunun Sosyal Problem Çözme ve Çocuk Anababa İlişkisi Ön Test Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal Problem Çözme	Deneme	18	21.25	382.50	.117
	Kontrol	18	15.75	283.50	
Çocuk Anababa İlişkisi	Deneme	14	17.75	319.50	.669
	Kontrol	14	19.25	346.50	

Tablo 1 incelendiğinde, deneme ve kontrol gruplarının sosyal problem çözme ölçeği ve çocuk anababa ilişkisi ölçeği öntest puanlarının analizleri sonucunda deneme ve kontrol grubu arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (U: 112.500 $p > .05$; U:148.50 $p > .05$). Bu sonuçlara göre “sosyal problem çözme” ve “çocuk anababa ilişkisi” açısından grupların deneme uygulamasına başlamadan önce öntest sıra ortalamaları açısından aralarında fark olmadığı, istatistiki açıdan birbirine denk olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Sosyal Problem Çözme Envanteri (SPÇE): D’Zurilla ve arkadaşları (2002) tarafından bireylerin problem çözme yönelim ve becerilerini ölçmek için geliştirilen bir araçtır (Çekici, 2009). Sosyal Problem Çözme Envanteri- Kısa Form (SPÇE-KF)’u “problem yönelimi” ve “problem çözme tarzları” olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Problem yönelimi boyutunda, probleme olumlu yönelim ve probleme olumsuz yönelim olmak üzere iki alt ölçek yer almaktadır. Problem çözme tarzı boyutu ise, rasyonel problem çözme, dikkatsiz/dürtüsel tarz ve kaçınan tarz olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçme aracı toplamda 5 alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte toplam 25 madde yer almaktadır. Maddeler 0 (hiç uygun değil) ile 4 (tamamen uygun) arasında olmak üzere beşli olarak derecelendirilmektedir. Her bir alt ölçeğe ait toplam puan elde edilebildiği gibi ölçekten genel toplam puan da elde edilebilmektedir. Her bir alt ölçeğe ait maddeler şöyledir; Probleme Olumlu Yönelim alt ölçeğinde madde 4, 5, 13, 15 ve 22; Probleme Olumsuz Yönelim alt ölçeğinde madde 1, 3, 7, 8 ve 11; Rasyonel Problem Çözme alt ölçeğinde madde 12, 16, 19, 21 ve 23; Dikkatsiz/Dürtüsel Tarz alt ölçeğinde madde 2, 14, 20, 24 ve 25; Kaçınan Tarz alt ölçeğinde ise madde 6, 9, 10, 17 ve 18 yer almaktadır. Ölçme aracında tersten puanlanan maddeler yoktur. Her bir alt ölçeğe ait toplam puan elde etmek için o alt ölçeğe giren maddelere ait puanların toplanması yeterlidir. Her bir alt ölçeğe ilişkin elde edilen iç tutarlılık katsayı değerleri RPC ve POY için=.81, POSY için=.76, KT için=.74 ve DDT için=.61’ dir. Test-tekrar-test yöntemi ile yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, ölçeğin güvenilirlik katsayısı .85 olarak bulunmuştur (Çekici, 2009).

Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAIÖ): Pianta (1992) tarafından anne çocuk ilişkisini anlamak ve değerlendirmek amacı ile geliştirilmiştir (Akgün ve Yeşilyaprak, 2010a). Ölçek 5’li Likert tipi bir ölçek olup (1) Kesinlikle uygun değil ile (5) Kesinlikle çok uygun arasında yanıtlanmaktadır. Ölçekte olumlu ve olumsuz ifadeler vardır ve olumsuz ifadeler

tersine çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçek çatışma ve olumlu ilişki olmak üzere iki faktörlüdür. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı Çatışma alt boyutu için .97 ($p < .01$) olumlu ilişki boyutu alt boyutu için .87 ($p < .01$) toplam puan için .95 ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) .70, Çatışma boyutu alt ölçeği için .85; Olumlu boyut alt ölçeği için .74 bulunmuştur. Ölçekten yüksek puan alma olumsuz ilişkiyi, düşük puan alma olumlu ilişkiyi göstermektedir. Toplam puan en yüksek 75 (en olumsuz) ve en düşük 15 (en olumlu) arasındadır (Akgün ve Yeşilyaprak, 2010a).

İşlem

Araştırmanın tarama çalışması 2013-2014 eğitim öğretim yılı ikinci yarısında yapılmıştır. Çalışma grubunda yer almak isteyen annelere duyuru yapılarak, gerçekleştirilecek eğitim çalışması hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Bilgilendirme sonunda eğitim programına katılmayı istediğini ifade eden anneler ile bireysel görüşme yapılarak, uygulanacak eğitim programı hakkında ayrıntılı bilgilendirme çalışması yapılmıştır. Annelerin deneme grubunda yer alabilmeleri için; eğitim programına katılmayı gönüllü olarak istemeleri, eğitim programına düzenli devam etmelerini engelleyebilecek eğitim zamanı ile çakışan faaliyetlerinin bulunmaması temel esas olarak alınmıştır. Bu hususları karşılamayan anneler deneme grubu aday listesinden çıkarılmışlardır.

SPÇBE programı hazırlanırken, sosyal problem çözme ve anne çocuk ilişki üzerine yayınlar incelenmiş ve uygulama eğitim programları örnekleri gözden geçirilmiştir. Bu yayınlar ve eğitim programları arasında; Bedell ve Lennox (1997), Ögülmüş (2001), D’Zurilla ve arkadaşları (2004), Eskin (2009) bulunmaktadır. D’Zurilla ve Goldfried (1971) tarafından geliştirilen sosyal problem çözme modeli, kuramsal temel olarak alınmıştır.

Programın her biri 90 dakika olmak üzere sekiz oturumdan oluşmaktadır. Oturumlarda aşağıda belirtilen hedef ve kazanımlara yer verilmiştir. Birinci oturumda; tanışma, kuralların ve amaçların belirlenmesi, ikinci oturumda; kişiler arası sorunların nedenlerini bilme, kişiler arası sorunlar karşısında gösterilen tepkileri bilme, üçüncü oturumda; sorunları tanımlama, dördüncü oturumda; hedefleri belirleme, beşinci oturumda; olası çözüm seçenekleri üretme, altıncı oturumda; uygun çözüm seçeneğini belirleme, yedinci oturumda; seçilen çözüm yolunu uygulama, sekizinci oturumda; uygulamanın değerlendirilmesi. Genel değerlendirme, kapanış ve son testlerin uygulanması ile eğitim programı tamamlanmıştır. Her oturumda, belirlenen hedefleri gerçekleştirmek amacıyla gerekli içerik yapılandırılmıştır. Her bir oturum, alan uzmanları

tarafından incelenerek eğitim programı başlamadan önce hazır hale getirilmiştir. Oturumlar, üyelerin grup çalışmalarını gözden geçirmeleri, oturumlar arasında bağlantı kurmaları ve kendilerinde oluşacak ilerlemeyi görmelerini kolaylaştıracak şekilde tamamlayıcı ve bitişik olarak hazırlanmıştır. Bir oturumdaki hedefin kapsamı diğer bir oturumdaki hedef ve davranışın kapsamına girmemektedir. Kontrol grubu ile herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Verilerin Analizi

Hipotezlerin test edilmesine geçmeden önce deneme ve kontrol grupların “sosyal problem çözme” ve “çocuk anababa ilişkisi” puanlarının normallik ve homojenlik varsayımlarını karşılayıp karşılamadıkları incelenmiş ve grupların hem “sosyal problem çözme” puanları hem de “çocuk anababa ilişkisi” puanları açısından normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte hem deneme grubunda hem de kontrol grubunda araştırmaya alınan denek sayısının da kritik değer olan 30’un altında olduğu göz önüne alınarak nonparametrik analizler yapılmıştır (Alpar, 2014). Bu bağlamda, deneklerin son test ön test puan farkları alınarak fark puanlarının oluşturduğu dizide grupların ikili karşılaştırmaları Mann Whitney U testi ile analiz edilmiştir (Büyüköztürk, 2007). Deneme ve kontrol grubundan elde edilen veriler, SPSS-WINDOWS 17.0 paket programıyla çözümlenmiş ve anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

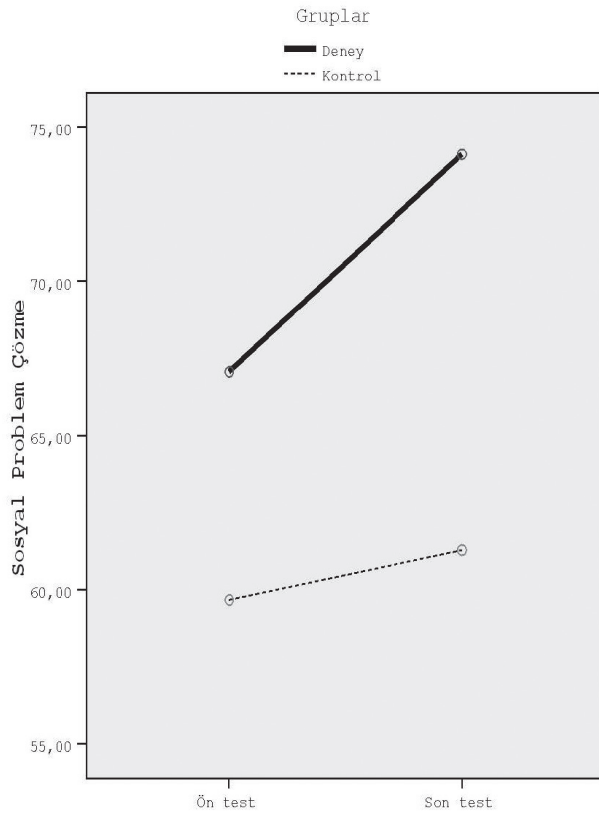
Bu bölümde, araştırmanın denenceleri doğrultusunda yapılan istatistiksel analizlerin sonuçlarına yer verilmiştir.

Denence 1. “Sosyal Problem Çözme” ön test son test fark puanları deneme grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Bu denence, Sosyal Problem Çözme Beceri Eğitimi sonunda Sosyal Problem Çözme düzeyi, ön test ve son test fark puanları bakımından deneme grubu ve kontrol grubu arasında deneme grubu lehine anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin olup, puan

farklarının anlamlılığı için Mann Whitney U Testi uygulanmıştır. Gruplara ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları ise Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, sosyal problem çözme ölçeği analiz sonuçlarında deneme ve kontrol (U: 100.000 $p < .05$) grubu arasında deneme grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, sosyal problem çözme eğitim programına katılan annelerin, programa katılmayan annelere göre sosyal problem çözme becerilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, sosyal problem çözme programının, anne çocuk arasındaki olumlu ilişkinin artmasında etkili olduğunu gösterir (Grafik 1).

Grafik 1: Grupların Sosyal Problem Çözme Öntest, Sontest Ölçümlerine İlişkin Değişim Grafiği

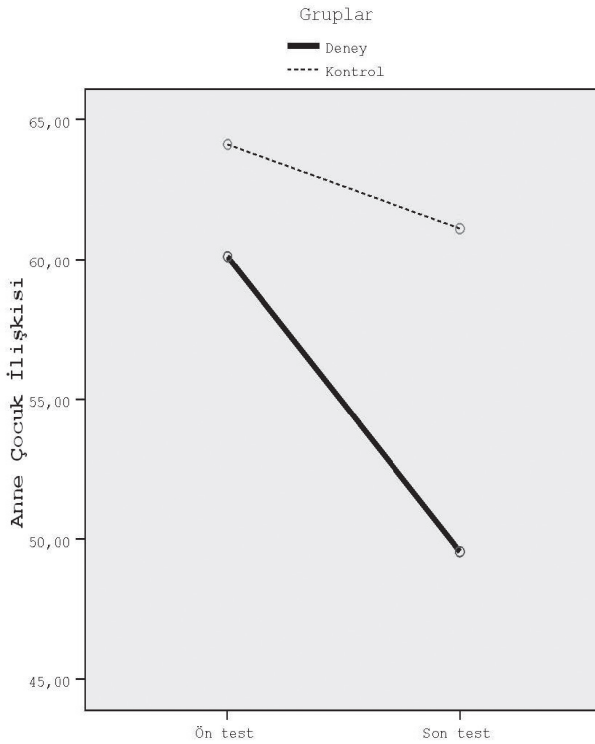
Tablo 2. Deneme ve Kontrol Grubunun Sosyal Problem Çözme ve Çocuk Anababa ilişkisi Ön Test Son Test Fark Puanlarına İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		n	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal Problem Çözme	Deneme	18	21.94	395.00	100.00	
	Kontrol	18	15.06	271.00		.049
Çocuk Anababa İlişkisi	Deneme	18	14.89	268.00	97.000	
	Kontrol	18	22.11	398.00		.039

Denence 2. “Anne Çocuk İlişkisi” ön test son test fark puanları deneme grubu lehine anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Bu denence, sosyal problem çözme beceri eğitimi sonunda anne çocuk ilişki düzeyi, ön test ve son test fark puanları bakımından deneme grubu ve kontrol grubu arasında deneme grubu lehine anlamlı bir fark olup olmadığına ilişkin olup, puan farklarının anlamlılığı için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Gruplara ilişkin, Mann-Whitney U testi sonuçları ise Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, çocuk ana-baba ilişkisi analiz sonuçlarında, deneme ve kontrol (U: 97.000 $p < .05$) grubu arasında deneme grubu lehine anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, sosyal problem çözme eğitim programına katılan annelerin, programa katılmayan annelere göre anne çocuk arasındaki olumlu ilişkilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, sosyal problem çözme programının, anne çocuk arasındaki olumlu ilişkinin artmasında etkili olduğunu gösterir (Grafik 2).

Grafik 2: Grupların Anne Çocuk İlişkisi Öntest, Sontest Ölçümlerine İlişkin Değişim Grafiği

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulguları, sosyal problem çözme eğitiminin annelerin, sosyal problem çözme becerilerinin ve anne çocuk ilişki düzeylerinin artmasında anlamlı düzeyde etkisinin olduğunu

göstermektedir. Sosyal problem çözme modeli çerçevesinde hazırlanan sosyal problem çözme beceri eğitimi içerisinde, annelerin çocuklarıyla yaşadıkları sorunlara öncelik verilmiştir. Yaşanılan sorun örneklerinde sosyal problem çözme modeli çerçevesinde sorunlara olumlu yaklaşım, sorunların tanımlanması, alternatif çözüm seçeneklerinin oluşturulması, seçeneklerin değerlendirilmesi, karar verme ve değerlendirme süreçleri ele alınmıştır. Verilen eğitimin içeriğinin annelerin sosyal problem çözme beceri düzeylerinin artmasıyla birlikte, çocuklarıyla kurdukları ilişkilerinin daha olumlu olmasına katkı sağladığı düşünülmektedir. Annelerin sosyal problem çözme becerisinin gelişmesi, çocuklarıyla yaşadıkları sorunlarında kendi davranışlarını düzenleyebilmesine, yapıcı hareketler içerisinde bulunmasına dolayısıyla çocuklarıyla kurdukları ilişkilerinin sağlıklı olabilmesine katkıda bulunmaktadır. Kişinin sorun çözme beceri yeteneğini kullanması yaşadığı güçlüklerle başa çıkabilme yeteneğini güçlendirmektedir (Johnson ve Johnson, 2004). Aynı zamanda, sosyal problem çözme becerilerinin yaşam stresine karşı bireyi koruyucu bir etkisi olduğu görülmektedir. Bireyin karşılaştığı problemlerde kendi yeteneklerine güvenmesi, problemin çözülebilir olacağına inanması ve problemi çözmeye uğraşması (pozitif problem yönelimi) kişinin yaşam memnuniyetini ve kendisine olan öz saygısını arttırmada önemli bir faktör olduğu sonucu elde edilmiştir (Hamarta, 2009). Bu durum dolayısıyla annelerin çocukları ile kurdukları ilişkilere de olumlu bir şekilde yansımaktadır.

Annelere yönelik uygulanan eğitim programları incelendiğinde, verilen eğitimin annelerin iletişim becerilerinin artmasına (Sala Razi, 2004), empatik becerilerine (Ünal, 2003), çocuklarıyla kurdukları ilişkilerine (Akgün ve Yeşilyaprak, 2010b; Balcı ve Yılmaz, 2000; Li, Chan, Mak ve Lam, 2013; Şimşek, 2007), çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına (Yılmaz Bolat, 2011) olumlu düzeyde katkısının olduğu, çocuklarının uyum ve davranış sorunlarında anlamlı düzeyde bir azalmanın olduğu sonuçları elde edilmiştir (Franz, Weihrach ve Schafer, 2011; Kaymak Özmen, 2013; Srivastava, Gupta, Talukdar, Kalra ve Lahan, 2011). Çocuklarıyla kurdukları ilişkileri kuvvetlendirmek, daha iyi anne baba olabilme düşüncesi içerisinde yer alan annelerle yapılan eğitim çalışmalarının olumlu sonuçları, literatür tarafından desteklenmektedir. Annelerin sosyal problem çözme yeteneklerinin gelişmesi, sosyal öğrenme modeli çerçevesinde çocuklarının da annelerini model alması yoluyla, onların da sosyal problem çözme yeteneklerinin gelişmesine olumlu

katkılarının olacağı beklenmektedir. Gelişen anne ve çocuk arasındaki ilişkiler, çocukların da sosyal uyum davranışlarını olumlu yönde etkilemektedir. Annelerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde duyarlı davranışlar sergilemeleri, çocuğun sosyal problem çözme yeteneğini desteklemektedir. Dolayısıyla çocuklarının saldırgan tutumlarının azalmasını sağlamaktadır (Raikes ve Thompson, 2008). Totan ve Yöndem (2007) tarafından yapılan araştırmaya göre, ergenlerin anne-baba ile ilişkileri arttıkça zorba ve zorba/kurban statülerinde olma olasılıkları azalmaktadır. Anne ve *çocuğunun* sağlıklı ilişkiler kurması, *çocuğunun* özgüvenini arttırmasına (Onaylı ve Erdur Baker, 2013) ve olumlu duygular yaşamalarına (Abraham ve Kerns, 2013) katkı sağlamaktadır. Bunun aksine, anne yoksunu olmak ise, çocuğun olumsuz duygular yaşamasına neden olabilir (Dizman ve Gürsoy, 2005). Annenin çocuğuyla sağlıklı bir ilişki kurabilmesi için kendine güvenli, saygılı, sorunlarına karşı duyarlı, işbirlikçi, çocuklarının duygu ve düşüncelerini paylaşabilen ve kabul edici bir tutum içinde olması gerekir. İnatçı bir tutum sergileyen, kendi görüşlerinin dışındakileri kabul etmeyen, çocuklarının düşüncelerinde mantık aramayan anneler, çocuklarıyla sağlıklı ilişki kuramazlar. Sağlıklı anne çocuk ilişkisi ile yetişen çocuklar, aile içinde anlaşıldığını ve kabul gördüğünü hissederek daha özerk, kendine güvenli bireyler olarak

yetişirler (Tezel Şahin, 2014). Bunun aksine, anneden algılanan duygusal istismarın, çocukların evde ve okulda davranış problemlerini açıklamada önemli düzeyde etkisinin olduğu sonucu elde edilmiştir (Rothbaum, Rosen, Pott ve Beatty, 1995; Şimşek, 2010). Annenin mutlu olması, olumlu duygular ve sağlıklı ilişkiler içinde bulunması, çocuğun sosyal ve duygusal olarak daha iyi durumda olmasına katkı sağlamaktadır (Chang, 2013; Seçer, Ogelman, Önder ve Berengi, 2012).

Araştırma sonucunda, sosyal problem çözme beceri eğitiminin, annelerin yapıcı ve işlevsel sorun çözme beceri düzeylerinin ve çocuklarıyla kurdukları ilişkilerin artmasında anlamlı düzeyde etkisinin olduğu bulgusu, alanda çalışan rehber ve psikolojik danışmanların gelişimsel ve önleyici rehberlik ve psikolojik danışma yaklaşım esasına dayalı olarak yürüteceği “anne-baba eğitim programlarına” yer vermesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırmada, sorun çözme beceri eğitimi çalışması sadece sınırlı sayıda gönüllü anneyi kapsamıştır. Ailelere yönelik bu tür çalışmalar tüm okula yayılmış okul eğitim politikası haline getirilmelidir. Eğitim programlarına babaların da katılması desteklenmelidir. Anne-baba ve çocuk arasındaki ilişkilerin temelini atıldığı 0-6 yaş döneminden başlayarak ergenliği de kapsayacak şekilde “anne-baba eğitim çalışmalarının” kapsamı genişletilmelidir.

Kaynaklar

- Abraham, M. M. ve Kathryn, A. K. (2013). Positive and negative emotions and coping as mediators of mother-child attachment and peer relationships. *Merrill-Palmer Quarterly*, 59(4), 399-425.
- Akgün, E. ve Yeşilyaprak, B. (2010a). Çocuk anababa ilişki ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(24), 44-53
- Akgün, E. ve Yeşilyaprak, B. (2010b). Anne çocuk ilişkisini oyunla geliştirme eğitim programının etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43(2), 123-147.
- Alpar, R. (2014). *Spor sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik güvenilirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Balci, S. ve Yılmaz, M. (2000). Çocukları anaokuluna devam eden annelere verilen iletişim becerileri eğitiminin ailenin işlevlerine etkisi. *Türk PDR Dergisi*, 2(14), 17-24.
- Bedell, J. R. ve Lennox, S. S. (1997). *Handbook for communication and problem solving skills training-a cognitive - behavioral approach*. New York: John Wiley Sons Inc.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneysel desenler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Chang, Y. E. (2013). The relation between mothers' attitudes toward maternal employment and social competence of 36-month-olds: The Roles of Maternal Psychological Well-Being and Sensitivity. *Journal of Child and Family Studies*, 22, 987-999.
- Cüceloğlu, D. (2007). *Keşke'siz bir yaşam için iletişim*. İstanbul: Remzi kitabevi
- Çağdaş, A., Arslan, E., Erbay, F. ve Orçan, M. (2010). Etkili annelik eğitim programının annelerin benlik saygısına ve anne çocuk ilişkisine etkisinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 7-23.
- Çekici, F. (2009). *Problem çözme terapisine dayalı beceri geliştirme grubunun üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerileri, öfkeyle ilişkili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- D'Zurilla, T. J. ve Goldfried, M. R. (1971). Problem solving and behavior modification. *Journal of Abnormal Psychology*, 78(1), 107-126

- D’Zurilla, T. J. ve Chang, E. C. (1995). The relations between social problem solving and coping. *Cognitive Therapy and Research*, 19(5), 547-562.
- D’Zurilla, T. J., Chang, E. C. ve Sanna, L. J. (2003). Self-esteem and social problem solving as predictors of aggression in college students. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 22(4), 424-440.
- D’Zurilla, T. J., Nezu, A. M. ve Maydeu-Oliveras, A. (2004). Social problem solving: theory and assesment. Social problem solving: Theory, research and training, E.C. Chang, T.J. D’Zurilla and L. J. Sanna, (Ed.), (pp. 11-27) Washington. DC: *American Psychological Association*.
- Dizman, H. ve Gürsoy, F. (2005). İlköğretim dördüncü ve beşinci sınıfa devam eden anne yoksunu olan ve olmayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 437-446.
- Elibol, F., Mağden, D. ve Alpar, R. (2006). 12-36 aylar arasında çocuğu olan annelere verilen eğitimin annelerin ana-babalık görevlerinde öz yeterliliklerine katkısının incelenmesi. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 52-61.
- Eskin, M. (2009). *Sorun çözme terapisi*. Ankara: HYB Basım Yayın.
- Estrada, P., Arsenio, W. F. Hess, R. D. ve Holloway, S. D. (1987). Affective quality of the motherchild relationship: Longitudinal consequences for children’s school-relevant cognitive functioning. *Developmental Psychology*, 23(2), 210-215.
- Franz, M., Weihrauch, L. ve Schafer, R. (2011). PALME: A preventive parental training program for single mothers with preschool aged children. *Journal of Public Health*, 19(4), 305-319.
- Hamarta, E. (2009). A prediction of self-esteem and life satisfaction by social problem solving. *Social Behavior and Personality*, 37, 73-82.
- Johnson, D. W. ve Johnson R. T. (2004). Implementing the “teaching students to be peacemakers program”. *Theory into Practice*, 43(1), 68-79.
- Kaymak Özmen, S. (2013). Anne-baba eğitimi programının çocuklardaki davranış sorunları ve anne-babaların depresyon düzeylerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(167), 98-113.
- Kenç, M. F. (2004). Kişiler arası sorunların çözümünde kullanılan sistematik modeller. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Korkut, F. (2002). Lise öğrencilerinin problem çözme becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 177-184.
- Li, H.O., Chan, S.S.C., Mak, Y. W. ve Lam, T. H. (2013). Effectiveness of a parental training programme in enhancing the parent-child relationship and reducing harsh parenting practices and parental stress in preparing children for their transition to primary school: a randomised controlled trial. *BioMed Central Public Health*, 13(1),1-21.
- Martin, J. P., Stack, D. M., Serbin, L. A. ve Schwartzman, A. E. (2012). Social problem solving in high-risk mother-child dyads: an intergenerational study. *Social Development*, 21(1), 47-67.
- Nezu, A. M., D’Zurilla, T. ve Nezu, C. M. (2012). *Problem solving therapy: A treatment manuel*. New York: Springer Pub.
- Onaylı, S. ve Erdur Baker, Ö. (2013). Mother-daughter relationship and daughter’s self esteem. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 84, 327-331.
- Öğülmüş, S. (2001). *Kişiler arası sorun çözme becerileri ve eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Öngider, N. (2013). Boşanmış ve evli ailelerden gelen çocukları algıladıkları ebeveyn kabul-red düzeyleri ile psikolojik uyum düzeylerinin karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri*, 16, 164-174.
- Özdoğan, B. (2009). Çocuk ve oyun (çocuğa oyunla yardım). Ankara: Anı Yayıncılık
- Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F. (2005). 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 19-34.
- Raikes, H. A. ve Thompson, R. A. (2008). Attachment security and parenting quality predict children’s problem-solving, attributions, and loneliness with peers. *Attachment & Human Development* 10(3), 319-344.
- Rothbaum, F., Rosen, K. S., Pott, M. ve Beatty, M. (1995). Early parent-child relationships and later problem behavior: A longitudinal study. *Merrill-Palmer Quarterly*, 41(2), 133-151.
- Santrock, J. W. (2011). *Yaşam boyu gelişim*. (Çev.ed. Galip Yüksel). Ankara: Nobel Yayın
- Sala Razi, G. (2004). *Anababalara verilen “anababa çocuk iletişim eğitiminin etkinliği”*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Seçer, Z., Ogelman, H. G., Önder, A. ve Berengi, S. (2012). Analysing mothers’ self-efficacy perception towards parenting in relation to peer relationships of 5-6 year-old preschool children. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(3), 2001-2008.
- Srivastava, M., Gupta, A., Talukdar, U., Kalra, B. P. ve Lahan, V. (2011). Effect of parental training in managing the behavioral problems of early childhood. *The Indian Journal of Pediatrics*, 78(8), 973-978.
- Şimşek, B. (2007). *Erken çocukluk döneminde uygulanan anne destek programının annelerin çocuk yetiştirme tutumları üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Şimşek, S. (2010). *Ergenlerde davranış problemlerinin anne-babadan ve öğretmenlerden algılanan duygusal istismar açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Tezel Şahin, F. (2014). Mother-child relation and factors affecting this relation. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(3), 79-88.
- Totan, T. ve Yöndem, Z. D. (2007). Ergenlerde zorbalığın anne, baba ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 8(2), 53-68.
- Ünal, F. (2003). *Empatik iletişim eğitiminin okul öncesi çocuğu olan annelerin empatik beceri düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yenice, N. (2012). Öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 36-58.
- Yeşildağ, E. (2010). *Ailede annelik babalık rollerinin çocuğum kişiliğine etkisi*. Sözel bildiri, Din, gelenek ve modernite bağlamında bir değer olarak aile konferansı, Antalya.
- Yılmaz Bolat, E. (2011). *Anne baba eğitiminin beş-altı yaş çocuğa sahip anne babaların çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Extended Summary

The Effect of Social Problem Solving Skills Training on the Mothers' Social Problem-Solving and Child Relation

Kader CARTILLI and Ahmet BEDEL

In adulthood, marriage and parenting bring along different ways of life. The changing way of life causes the individual to face many new problems. One of these is the relationship problems experienced between mothers and their children. Parents frequently require consultation and training concerning the problems they experience with their children. The present study was initiated with the communication of such a need. Social problem solving skill, that is planned to be given to mothers, aims at conscious planning and being in a sensible and strong orientation towards the goal. People follow various ways for problem solving and different strategies are used as a result of individual differences (Korkut, 2002). This also applies to the problems parents may have in the relationships they have with their children. These problems are a natural part of life. Problems among individuals are unavoidable in family environments where interaction exists. Parents' approaches in these problems have significant effect on children's development. The state of mothers' relationships with their children falls into the area of psychological counselors. Particularly psychological counselors working in schools provide guidance to parents as well as their children. Accordingly, the results to be obtained from this study are expected to shed guiding light in determining the contents of parent training programs to be prepared by psychological counselors. In this context, the goal of the study is to determine whether Social Problem Solving Skills Training (SPSST) affects mothers' problem solving skills and mother-child relations.

Method

In this study, pretest-posttest control group design was used. The participants were selected among the volunteer mothers of the children attending to the state nursery school in the 2013 - 2014 educational year. The pretest scores of the test and control groups occurred accordingly. While the average age of the

test group was 32.77, which of the control group was 29.88. The numbers of children the subjects vary from 1 to 4.

Training Procedure

The scanning process of the study was carried out in the second semester of the 2013 - 2014 educational year. With an announcement, the mothers that volunteered to be included in the study group were informed on the training to be carried out. Individual interviews were carried out with the mothers that stated their will to participate after the provision of information, and further detailed information on the training program to be implemented was provided. The program consists of eight 90-minute sessions.

Measures

Social Problem Solving Inventory (SPSI) is a tool that was developed by D'Zurilla et al. (2002) in order to measure individuals' problem solving orientations and skills. It consists of a total of 5 sub scales (positive and negative problem orientation, rational problem solving, careless/impulsive style and avoidant style). The internal consistency coefficients obtained for each sub scale are .81 for rational problem solving and positive problem orientation, .76 for negative problem orientation, .74 for avoidant style and .61 for careless/impulsive style. In consequence of the reliability analysis carried out via test - retest process, the reliability coefficient of the scale was determined to be .85. While the lowest point that could be attained from the scale was 0, the highest was 100. Higher scores indicate higher levels of problem solving skills (Çekici, 2009).

Child - Parent Relationship Scale (CPRS): The scale was developed by Pianta (1992) in order to understand and evaluate the relationship between mothers and their children. The scale has two factors as conflict and positive relationship. The test - retest reliability coefficient was determined to be .97 ($p < .01$) for the conflict sub-dimension, .87 for the positive

relationship sub-dimension and .95 for the total score. Internal consistency coefficients (Cronbach Alpha) of the scale, of its conflict subdimension and of its positive relationship subdimension were determined to be .70, .85 and .74 respectively. While higher points scored from the scale indicate negative relationships, lower points indicate positive relationships. The total point varies between the maximum of 75 (most negative) and the minimum score of 15 (most positive) (Akgün and Yeşilyaprak, 2010a).

Data Analysis

The differences between the subjects' pretest and posttest scores were taken and the pairwise comparisons of the groups were analyzed through Mann Whitney U test (Büyüköztürk, 2007).

Results

Results show that social problem solving training had statistically significant effect on the increases in mothers' social problem solving skills (U: 100.000 $p < .05$) and the levels of mother - child relationships (U: 97.000 $p < .05$).

Discussion

Within the social problem solving skill training prepared within the frame of the social problem solving model, the problems mothers have with their children were prioritized. Within the frame of social problem solving, the processes of positive attitude concerning the problems, identification of the problems, generation of alternative solution options, evaluation of options, decision making and evaluation were addressed on the experienced problem cases. It is believed that the content of the provided training contributed to the mothers' problem solving skill levels, along with the more positive relations they started to maintain with their children. The results of the study set forth the importance of the "parent training programs" the guides and psychological counselors will carry out on the basis of developmental and preventive guidance and psychological consultation. In this study, only a certain part of problem solving skills training was focused on the mother. Also fathers' participation to the training programs is encouraged. The scope of "parent training works" should be extended in a way that it would cover the period from 0-6 years of age, where the foundation of the relationships between parents and children are laid, until puberty.